

JÁSZOL ÉS OSZTOZÁS

Hajnal van, ülök a szövegszerkesztőm előtt, s készítem másnapi homíliám, melyet majd elmondok a tatai templomban. Jól van ez így? Készültél Te, Uram a Hegyibeszédre, vagy rábíztad magad Atyád Lelkére, aki Benned élt? Reá bíztad, hogy mondja, amit akar. Tanítványaid ugyanerre bízattad: megadatik nektek abban az órában. S az is igaz, amire kispap korunkban neveltek minket: hétfőn kell elkezdni a készülést a vasárnapi prédikációra..., aztán a hét folyamán leírni és betanulni! Melyik a helyes?

Nem tudom, Uram, hogy voltál, hogy is lehettél a Hegyibeszéd előtt. Sűrögtek-forgotak körülöttem, mondta ki-ki a baját, közölték aggodalmaikat időjárás meg politikai helyzet tárgyában, Te pedig igyekeztél figyelni mindenkire, kedvesnek lenni mindenkire, aztán egyszercsak elkezdted: Boldogok a szegények? Így volt? Vagy visszavonultál készülni, s meghagytad, hogy prédikációig ne zavarjon senki se, s begyakoroltad az első három mondatot, hogy legalább az indulás biztosítva legyen?

Nekem idejében el kell indulnom hazulról, hogy le ne maradjak a vonatról; ki tudja melyik külső vágányon találok a Keletiben. S izgulok majd, hogy ne késsen a szerelvény. Aztán megérkezem, s kedveskedem azokkal, akik várnak. Aztán meg a templomban a pappal, a sekrestyével, a ministránsokkal, a felolvasókkal, az ének- és zenekar vezetőjével váltok fontos szavakat, s végül elkezdek beöltözni figyelve arra, hogy hosszú ne legyen a miseruha, nehogy hasra essek benne, aztán hogy késés nélkül kezdjünk, s hogy lehetőleg egy órán belül befejeződjék... a rendezvény, a show.

Most pedig tele vagyok az elmúlt napokkal. Fejezeteket írtam Budaváriban az Egyetlen szövetség? c. könyvem 2. kiadásába, felfelé jövet a buszon pedig elolvastam Schillebeecx tanulmányát a Concilium őszi számából arról, hogy vallás és erőszak elválaszthatatlanok egymástól. Este pedig elalvás előtt az ágyban az Actualité Religieuse novemberi számából J. Moingt írását arról, hogy Jézus aztán igazán nem alapított vallást. S most kezdjem ott, ahova ezek után eljutottam, azoknak beszélvén, akik nem mentek keresztül ezen a három galván fürdőn, csak eljöttek, mert úgy gondolták, hogy ide talán érdemes eljönniök?

Legszívesebben csak annyit mondanék, hogy mondjátok el, testvéreim, mit vártok tőlem, Dehát ezt nem lehet. A labda az én térfelemen pattog. Nekem kell produkálnom magam. S teszem, és azt a képtelenséget teszem, hogy ott kezdem, ahol most vagyok. Azt mondom, ami most, hajnalban megfogalmazódik kérdésként bennem: Nincs harmadik lehetőség? Csak kettő van?

Mi a kettő? Mi a három? A kettő az, hogy Jézus leszel vagy pedig Heródes és/vagy Kaifás leszel. A harmadik pedig, hogy együttelez a bárány meg az oroszlán, azazhogy Jézus meg Kaifás. De hogy kerül a csizma az asztalra? Most advent első vasárnapjának szombatja van, én pedig katolikus pap vagyok, aki 15 év szünet után végre újra nyilvánosan is -értsd katolikus templomban is - hirdethetem hazámban is Isten igéjét, s mondanom kell valami ideillőt, adventit, karácsonyvárót.

Hát éppen erről van szó, hogy mit kell mondanom, hogy mi az ideillő. Az-e, hogy várjuk a Jézuskát, aki... Idáig tart a tudományom. Hogyan folytassam? Várjuk a Jézuskát, akit nem fogadtak be, de mi azt akarjuk, hogy minket befogadjanak. Várjuk a Jézuskát, akinek nem volt hova lehajtani a fejét, de mi el sem tudjuk képzelni ezt a magunk soraként. Hogy várjuk a Jézuskát, akinek sikerült minden egyházi hatóságot magára haragítani, nekünk pedig természetesen alázatos és fiúi békességben kell élnünk fő-meg nem főpásztorainkkal. Hogy várjuk a Jézuskát, akit a maga főpásztorai irgalom nélkül kitessekeltek Izraelből és az életből. Várjuk mi, akik tudjuk, hogy a kiengesztelés évezredfordulója következik, s mindenképpen meg kell tudnunk találni a megoldást - a Jézuskának is, Béluskának is jelszavunk jegyében.

Dehát miféle prédikáció az ilyen? Ezért jobb leírni előre a helyzethez illő mondatokat, s azokat szépen betanulni. Pl. Lelkünket is meg kell tisztítanunk szentestére, nem elég gondoskodunk a mákos és diós bejgliről és az ajándékokról, hanem az évi vagy karácsonyi szentgyónásunkat is idejében el kell végeznünk, s a többi. Nem tudom ezt mondani, mert nekem - nem ideillő. Számomra csak az az ideillő, amivel tele vagyok. Mivel vagyok tele?

Azzal, hogy holdkóros volt-e az Isten, amikor elindította Fiát a betlehemi északába? Azzal, hogy holdkóros voltam-e, amikor rábíztam magam arra, amit belülről igaznak, Isten szavának gondolok? Azzal, hogy etetjük-e csak magunkat, ha egyszer nincs béke az olajfák alatt és másutt sincs? Azzal,

hogy lehetséges-e az Isten álma, vagy csak az lehetséges, hogy valaki az Istennel kezd és a Golgotán végzi.

Mondhatnám mindezekre, hogy kérem szépen, tessék nekem ezekkel békét hagyni. Én csak egyszerű polgár vagyok, akinek 1-gyel kezdődik az azonosító száma, s ki kell tudnom fizetnem a víz, a csatorna, a közös költség, a telefon, a villany, a gáz meg még nem tudom miféle közszolgáltatási számláimat, ha már egyszer szerencsénkre a szocializmusból visszafordulhattunk a kapitalizmusba, amelyről félszázadon keresztül tanultuk a különböző szintű szemináriumokon a ma kormányon levő elvtársaktól, hogy annak immár a nagy októberi forradalom óta egyszer s mindenkorra vége van. Ez az én megoldandó problémavilágom, az Isten gondjait pedig méltóztassék magának a Jóistenek megoldania.

Mondhatnám, és nem tudom mondani. Nem, mert a 80. esztendő tövibe az ember már nem tud váltani, s csak azt tudja csinálni, amit odáig csinált. Mit? Az Isten gondjait deklinálni. A próféták, az Isten tolmácsainak módjában, akik felelőtlenül ígéretnek, hogy mit és mikor és hol fog most már az Isten igazán valóra váltani. S ahogyan Jeremiás is tette, amíg ki nem kötött a ciszterna mélyén, ahol aztán sárban-iszapban, piszokban, szomjazva és éhezve spekulálhatott azon, hogy Isten hogyan visel gondot azokra, akik odaadják neki az életüket.

Mondom tehát, amit mondok Ha elátkozza százszor Pusztaszer, akkor is mondom. Mondom, mert üres dumára képtelen vagyok, Mondom, mert addig élek, amíg mondhatom. Mondom, mert "Élni, hogyha nem fajulva tengés, olcsó időnek hasztalan soka. De érben, vérben a kerengés, mely a szebb jövőnek biztos záloga". Mert ha tudta ezt Arany, aki pap se volt és katolikus se volt, akkor egy magyartanárnak, aki hozzá még pap és katolikus is, szintén tudnia kell.

Igenis, válaszolni kell tudnom a kérdésre: meg tudja-e valósítani Isten azt, amit ígért. Lehetséges-e az Isten Országá? Vagy csak az lehetséges, hogy keresztre feszítjük az Istent meg minden lányát és fiát, aki csak közénk merészkedik? Mondom, mert csak ez érdekel. Mondom, mert addig élek, amíg hiszek abban, hogy ez lehetséges. S azt is mondom, hogy csak akkor van erre lehetősége a Magasságos Istennek is, ha valakiknek fontos az Isten baja. S mondom, és nem tudom nem mondani, hogy bizony a Bokor csak arra született, hogy egybegyűjtse azokat, akiknek fontos az Isten baja.

S aztán, ha egybegyűlnek, akkor mi lesz? Nem tudom. Csak azt tudom, hogy ez esetben már van egy pont, ahol megvetheti a lábát az Isten. Mert van már egy pontja, ahol gondolkodó emberek élnek, s akik akarnak valami egyebet is, mint a merő túlélést: azt, hogy ki tudják fizetni számláikat.

Nem látok bele a jövőbe! Nem tudom megmondani, hogy mit fognak csinálni ezek az egybegyűltek. Csak azt tudom, hogy már jó 50 évvel ezelőtt egybegyűltek, amikor mindenki azt mondta, hogy abszolúte világos, hogy az adott körülmények egyáltalában nem alkalmasok arra, hogy ezek a valakik összegyűljenek. Nem alkalmas, mert az összegyűlést tiltja a demokrácia védelméről szóló 46. évi 7. törvénycikk, s az ilyen tárgyú összejövést, mint a népi demokrácia megdöntésére irányuló szervezkedés vezetésének büntetést értékeli, melynek felső büntethetőségi határa a kötél általi halál.

Csak azt tudom, hogy összegyűltek s megtanulták, hogy nem papi szakma ez az összegyűlés, hanem egyetemes emberi szakma; és hogy kivétel nélkül mindenkinek való, és hogy az Isten kivétel nélkül mindenkitől várja és azt várja, hogy ki-ki összegyűjtse, akiket csak összegyűjteni képes, és hogy hordozzuk, igenis mi, kis bajos emberek, az Isten gondjait. Csak azt tudom, hogy összegyűlve rájöttek arra, hogy a második világban élnek, s túlságosan gazdagok a harmadik világhoz képest, s hogy nem szabad elkölteniök magukra, családjukra fizetésüket, hanem annak minél nagyobb hányadát ki kell sítolniok az országból a harmadik világ éhezőihez, elkövetve ezzel - ebből az alkalomból és változatosság okából most - a valutakijárási büntetést, aminek felső büntethetőségi határa ugyan nem a kötél általi halál, de mindenképpen marginalizálódással jár az állami, az egyházi, a társadalmi életben egyaránt. Csak azt tudom, hogy rájöttek arra, hogy a Jézus nevében megkeresztelt, azaz Jézus Istenének és Atyjának lepecsételt emberek nem tehetnek katonai esküt megígérve, hogy elpusztítják a folyó túlsó oldalán élő és élni akaró embertársaikat... Nem tehetik, mert szeretni is és elpusztítani is - ez ellentmondás, Isten pedig nem s a sötétség, hanem a világosság Istene, nem az igennek is, meg a nemnek is az Istene, hanem csak az egyértelmű igené. A szeretetre igentmondásé. Csak azt tudom, hogy az Isten gondjai tárgyában összeülőknek megint büntetést kellett elkövetniök. Csak azt tudom, hogy ezek után Casaroli, a Szentszék keleti politikájának nagymestere, közzétette üzenetét a katolikus sajtóban, hogy engedelmeskedjünk. Nem mondta meg, hogy minek és miben engedjünk, de egyértelmű volt, hogy az uraknak kell engedelmeskednünk. Csak azt tudom, hogy Lékai bíboros megmondta magyarul: a gyilkolást elrendelő s azt a Varsói szerződés jegyében legfelelősebb

tekintélyével parafáló katolikus püspöki karnak kell engedelmeskednünk, mert a pogári szolgálattal élésnek az ideje akkor még nem érkezett el. Csak azt tudom, hogy vállalták, hogy rossz kisközösségnek minősüljenk, amelyek nem tartják meg hazájuk törvényeit s nem engedelmeskednek a hierarchiának. Csak azt tudom, hogy mindezzel vállalták azt, hogy saját egyházukban marginalizálódjanak, s hogy a rendszerváltozás után is kiteszítottak maradjanak, s ne hívják meg őket a katolikus lelkiségek seregszemléire, mert az ő lelkiségük nincs összhangban a hierarchia által patentírozott katolikus lelkiség, lelkiségek fogalmával.

Hogyan ünnepeljek karácsonyt, miféle adventvárást csináljak? Kit és mit várjak? Kinek zengedezzek éneket? Az istállóba szorultnak s a Kaifás által majd az életből, magából is kitesékkelendőnek? Vagy pedig a keresztény egyházak békés, semmi vizet és senki vizét nem zavaró és megaranyozott jászlu Jézuskájának, akinek halvány fogalma sincs, hogy mit akar, s aki véletlenül se mondana Hegyibeszédet, mert hát ugyebár abszolút nyilvánvaló, hogy nem a szegények a boldogok, hanem a gazdagok. Abszolút nyilvánvaló, s az összegyűlők, az Isten gondjait hordozás céljából összegyűlők sem akarnak, kérem, szegények lenni, mert mindegyikük gondoskodni akar párjáról, gyermekeiről, és mert maga az Isten írta bele emberi természetünkbe ezt a gondoskodni akarást. S a maga szívet koppintotta le akkor az Isten, amikor a szívünkbe írta ezt a gondoskodni akarást.

Hiába gyűlnek össze, akik összegyűlnek, ha nem adnak választ az Isten gondjára, az ember bajára. Elméletit is és gyakorlatit is. Az elméletit meg kell tudnia fogalmaznia annak, aki Jézus Istenéért és Atyjáért gyűlik egybe. Így hangzik: Isten a maga szentháromsági baját úgy kerüli el, hogy az Atyának nincsen semmije, ami ne volna egyúttal a Fiúé is, s a Fiúnak nincsen semmije, amit elzárna s ne akarna megosztani az Atyával. Így tesznek. Azért tesznek így, mert kettejük Lelke az Osztozás Lelke. S ha egyszer igaz, hogy Isten is csak a maga képére és hasonlatosságára tud alkotni, miként mi is, amikor bármi művünknek vagy gyermekeinknek adunk életet, akkor a mi gondunknak sem lehet más megoldása, mint ami az Ősmintában megoldja a gondokat. A szakállas jénai zsidó nem tévedett. Osztozni kell. Nem az eredeti bűn következtében kell osztoznunk - mint ahogy bizony nem kis bátorsággal gondolta Horváth Sándor 60 évvel ezelőtt: mivel akaratunk rosszrahajló lett, ezért aztán visszaélünk önzésünkben a magántulajdonnal -, hanem annak következtében, hogy az osztozó Isten képére és hasonlatosságára lettünk teremtvé.

Ha az összegyűlők ezt másképpen látják, abba fogják hagyni az összegyűlést, mert ráébrednek, hogy tárgyitalan az összegyűlésük. Tárgyitalan, mert nem akarják többé tovább hordozni az Isten gondját, ami az ember gondja: az éhezőké meg az éheztetőké. Ennyit az elméletről.

Ami pedig a gyakorlatot illeti, azt el kell kezdeni. Akármilyen szerény kezdetekkel is, de el kell indulni. Mert el se indulás esetén össze fog zavarodni az elméleti tisztánlátás is. Össze, mert igaz, amit tanultunk: a lét meghatározza a tudatot. A nem osztozó lét meghatározza a tudatunkat, s azt fogjuk mondani arra, amit nem tudunk, vagy nem akarunk megcsinálni, hogy az nem is lehetséges... vagy azt, hogy az Isten azért ezt már igazán nem is kívánhatja tőlünk.

Látod, Betlehemi Gyermeke, ennyi és ez telik csak tőlem. Persze az lenne a szép, ha ezt nem kellett volna leírnom, hanem csak úgy rábízhattam volna magam a sodrodra. De nem tehettem, mert ez nyilvános igehirdetés, s itt idejében be kell fejezni a dolgokat. S ez csak akkor lehetséges, ha az ember előre leírja, ami telik tőle, s a szövegszerkesztője előtt ülve az órájára nézhet, meg arra, hogy megvan már a 12 ezer byte, és abba kell hagynia a költést akkor is, ha talán futná még néhány versre az ihletből.

Letelt az idő. A mondóka befejezve. A jászlad figyelmeztessen arra, Kisjézus, hogy el kell indulnunk. Feléd. Jászol iránt.

Amen.